

**UCHWAŁA NR LIX/1281/18
RADY MIASTA BYDGOSZCZY**

z dnia 25 kwietnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2020

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697, poz. 1292 i poz. 2217 oraz z 2018 r. poz.107) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 i poz. 2232 oraz z 2018 r. poz.130)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć Program Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miasta

Jan Szopiński

Załącznik do Uchwały Nr LIX/1281/18
Rady Miasta Bydgoszczy
z dnia 25 kwietnia 2018 r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA BYDGOSZCZY
NA LATA 2018-2020**

Spis treści

Wstęp

I. Podstawy prawne i i programy wieloletnie związane z realizacją programu

II. Sytuacja społeczno-demograficzna

III. Wsparcie rodzin z dziećmi

IV. Cele programu

V. Planowane zadania i wskaźniki realizacji

VI. Adresaci programu

VII. Oczekiwane rezultaty

VIII. Realizatorzy

IX. Źródło finansowania programu

X. Monitoring

Wstęp

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko oddziałujące na jego osobowość i warunkujące jego rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy. Nie wszystkie rodziny realizują swoje funkcje w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwe. Problemy, które najczęściej występują w tych rodzinach - uzależnienie, przemoc, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych oraz zła sytuacja materialna - wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

W przypadku występowania jakichkolwiek dysfunkcji w rodzinie jej członkowie mają prawo do uzyskania pomocy. Obowiązek ten spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Podstawą Programu jest uznanie rodziny jako najlepszego środowiska zapewniającego dziecku opiekę i wychowanie. Dlatego wszystkie planowane działania będą się koncentrować na wspieraniu rodziny w prawidłowym wykonywaniu jej funkcji, bądź na przywracaniu jej prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny.

Zakłada się, że program będzie realizowany w oparciu o wzajemną współpracę i zintegrowane działania wszystkich podmiotów statutowo zobligowanych do pracy z rodziną. Ponadto, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, zakłada się zgodę rodziny na jej aktywny udział w procesie zmian z wykorzystaniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Program wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bydgoszczy na lata 2016 – 2023, przyjętą Uchwałą Nr XXXIV/642/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28 września 2016r.

I. Podstawy prawne i programy wieloletnie związane z realizacją programu

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r., poz. 697 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016r., poz. 1860)
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz.1769 z późn.zm.)
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682)
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.).
7. Uchwała Nr XXXIV/642/16 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28 września 2016r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Bydgoszczy na lata 2016-2023.”
8. Uchwała Nr LIII/1166/17 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 rok.

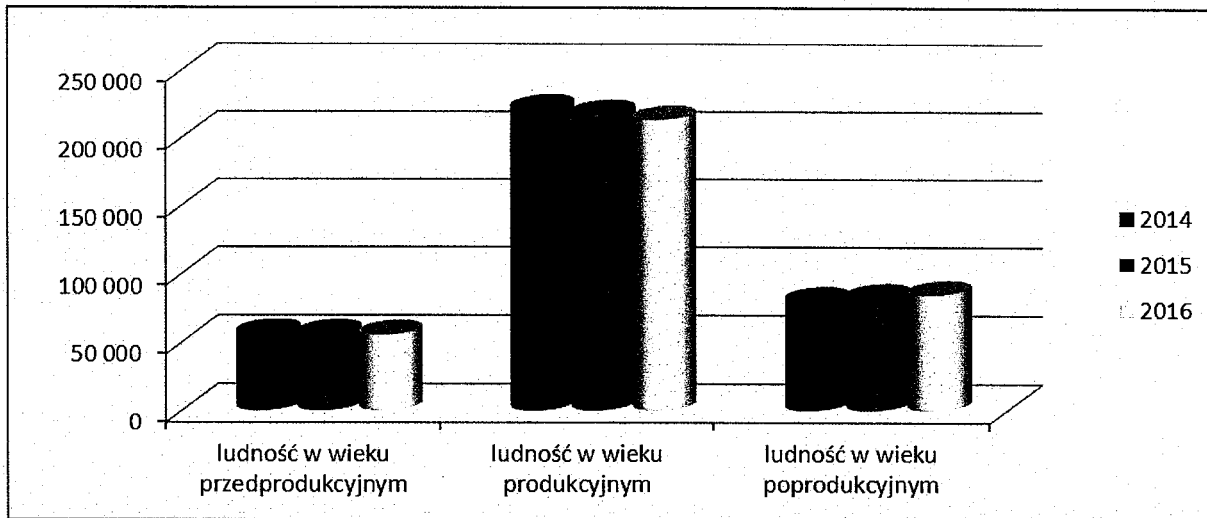
II. Sytuacja społeczno-demograficzna

Bydgoszcz jest miastem na prawach powiatu, siedzibą Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Zajmuje obszar – 175,98 km², a gęstość zaludnienia w 2016r. wynosiła 2 011 osoby/km².

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
Ludność (stan w dniu 31 XII)	357 652	355 645	353 938
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	56 135	55 757	55 470
produkcyjnym	221 523	217 487	213 625
poprodukcyjnym	79 994	82 401	84 843
Struktura ludności w wieku w %			
przedprodukcyjnym	15,7	15,7	15,7
produkcyjnym	61,9	61,2	60,4
poprodukcyjnym	22,4	23,4	24,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2016r. Miasto Bydgoszcz liczyło 353 938 mieszkańców, w tym w wieku przedprodukcyjnym 55 479 osób (15,7%), w wieku produkcyjnym 213 625 osób (60,4 %), a poprodukcyjnym 84 843 osób (24,0%).

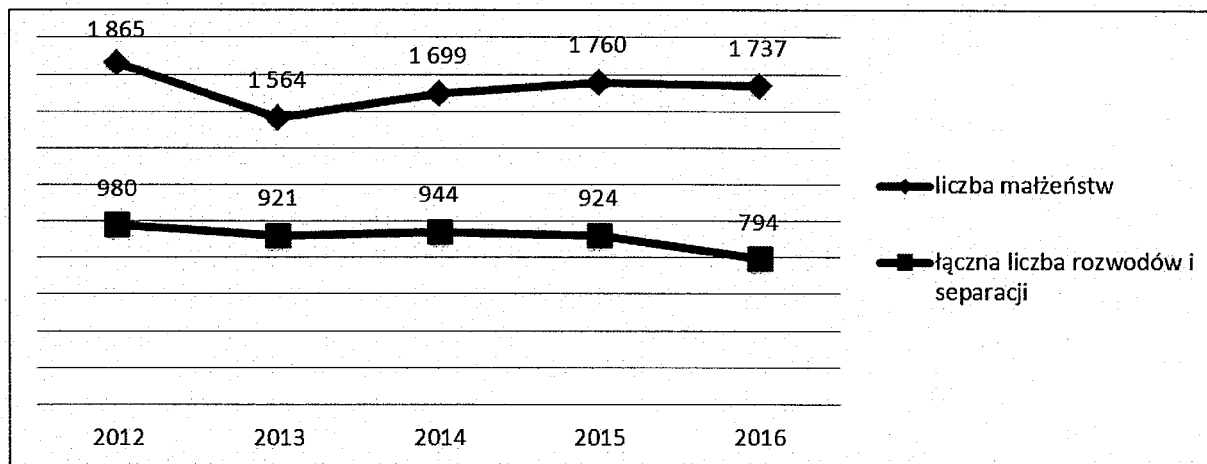

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W strukturze wiekowej ludności miasta Bydgoszczy na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć stały proces zwiększania się grupy osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym powolnym zmniejszaniu się liczby osób poniżej 18 roku życia.

	2012	2013	2014	2015	2016
Ilość małżeństw	1 865	1 564	1 699	1 760	1 737
Ilość rozwodów	812	767	805	814	690
Ilość separacji	168	154	139	110	104

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Łączna liczba rozwodów i separacji w stosunku do liczby zawartych małżeństw – w ciągu ostatnich 5 lat utrzymuje się na prawie stałym, wysokim poziomie (w 2012r. -53%, w 2016r. – 46%). Dane te pokazują, że rodzina przeżywa kryzys i coraz trudniej jest utrzymać małżeństwo. Wskazuje to na konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na wzmocnienie rodziny jako naturalnego środowiska opiekuńczo-wychowawczego dzieci.

III. Wsparcie rodzin z dziećmi

Sytuacja osób korzystających z pomocy społecznej

W 2017 roku, świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania, przyznano łącznie 6 004 rodzinom. Natomiast pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej objęto 4 617 rodziny.

Najczęstszym powodem przyznania świadczeń były czynniki ekonomiczne (ubóstwo i bezrobocie) – 40% oraz zdrowotne (niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba) – również 40%. Z pomocy społecznej z tyt. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego skorzystało w 2017r. 1 129 rodzin, co stanowi 9% ogółu korzystających. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela.

przyczyna przyznania świadczenia	2015		2016		2017	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
ubóstwo	4 345	8 664	3 932	7 362	3 295	5 856
bezrobocie	2 965	7 153	2 250	5 191	1 882	4 160
niepełnosprawność	3 529	6 019	3 500	5 745	3 293	5 184
długotrwała lub ciężka choroba	1 621	2 594	1 780	2 673	1 946	2 894
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	1 649	5 598	1 341	4 430	1 129	3 605
- rodziny niepełne	1 229	3 594	990	2 900	850	2 478
- rodziny wielodzietne	379	2 130	286	1 614	220	1 226
alkoholizm	398	658	387	597	333	496
narkomania	34	64	32	51	32	43
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym :	517	2 284	365	1 604	327	1 447
- wielodzietność	226	1 272	168	927	157	877
bezdomność	616	673	561	619	362	391
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	155	194	118	143	103	136
przemoc w rodzinie	277	773	183	489	159	455
zdarzenia losowe	13	30	41	78	25	35

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

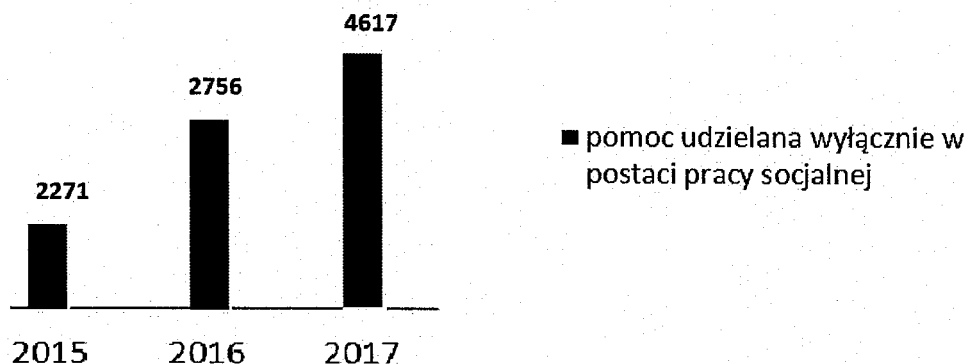
Praca socjalna i działania podejmowane przez pracowników Rejonowych Ośrodków Pomocy Społecznej na rzecz wspierania rodzin

Praca socjalna to pozamaterialna forma wsparcia osób samotnych, starszych, bezdomnych, niepełnosprawnych, zaburzonych psychicznie, osób doświadczających przemocy, niezaradnych życiowo a także rodzin niepełnych i rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Praca socjalna zawiera całe spektrum działań w tym doradztwo, mediacje, rzecznictwo, pośrednictwo, wspieranie.

Usługi mają charakter aktywizujący (działania środowiskowe, reintegracja społeczna, animacja społeczności lokalnej), profilaktyczny (poradnictwo, organizacja samopomocy) oraz interwencyjny, świadczony w sytuacjach nagłych zdarzeń wymagających natychmiastowej interwencji.

Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej nie jest warunkowane kryterium dochodowym; praca socjalna świadczona jest na rzecz osób i rodzin korzystających i niekorzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Jak pokazuje powyższa grafika sukcesywnie wzrasta liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną.

W ramach pracy socjalnej we wszystkich rodzinach dysfunkcyjnych pracownicy socjalni prowadzą działania mające na celu rozwijanie umiejętności społecznych: szerokie poradnictwo, bieżące monitorowanie problemów i trudności oraz podejmowanie w razie potrzeby współdziałania (w tym interwencje) ze specjalistami i innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców (pogadanki, warsztaty, grupy samopomocowe dla samotnych matek). W rodzinach z dziećmi, dotkniętych przemocą, wdrażana jest procedura „Niebieskiej Karty”.

Poniżej ilościowe zestawienie danych szacunkowych zebranych przez zawodowe służby socjalne w zakresie skali występowania trudności opiekuńczo-wychowawczych w środowiskach objętych pomocą społeczną.

	2015	2016	2017
rodziny biologiczne zagrożone występowaniem trudności opiekuńczo-wychowawczych	418	309	271
rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze	149	104	69
rodziny, w których stale występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze	77	67	66
rodziny, w których stale występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze, z częściowym ograniczeniem praw rodzicielskich, objętych nadzorem kuratora	143	86	110
RAZEM	787	566	516

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Zespoły Interwencyjne

Zespoły interwencyjne funkcjonują od 2007r. na mocy porozumienia pomiędzy Komendą Miejską Policji, Komendą Straży Miejskiej, a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Wizytowane są środowiska wymagające interwencji 2-3 razy w miesiącu w godzinach popołudniowych (16.00-19.30). Wizyty

w środowiskach mają na celu udzielenie wsparcia osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z powodu alkoholizmu, przemocy w rodzinie a także niewydolności wychowawczej.

Poniżej ilościowe zestawienie w zakresie liczby rodzin objętych monitoringiem poprzez Zespoły interwencyjne.

	2015	2016	2017
Liczba rodzin	43	40	22
Liczba osób	194	158	98
w tym dzieci	134	112	63

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Dział Wsparcia Rodziny i Asysty Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy

Dział jest zarejestrowany jako jednostka poradnictwa specjalistycznego w rejestrze prowadzonym przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego i świadczy nieodpłatnie pomoc mieszkańcom Bydgoszczy. Oferta Działu obejmuje poradnictwo i konsultacje indywidualne, zajęcia grupowe oraz asystę rodzinną. Szczegółowe zestawienia ilościowe prezentują poniższe tabele.

Forma wsparcia	liczba osób objętych wsparciem		
	2015	2016	2017
Poradnictwo specjalistyczne indywidualne – psychologiczne i pedagogiczne	244	264	206
Poradnictwo specjalistyczne indywidualne - prawne	537	314	348
Poradnictwo grupowe cykliczne	20	65	85
Poradnictwo grupowe jednorazowe	94	290	138
Spotkania integracyjne dla rodzin objętych asystą	172	141	105

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Forma wsparcia	liczba rodzin objętych wsparciem		
	2015	2016	2017
Asysta rodzinna	118	143	141
w tym:			
rodzin z postanowienia sądu	56	103	91
rodzin z dziećmi w pieczy zastępczej	18	12	16

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Jednym z priorytetów pracy asystentów rodziny jest zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych, a także zwiększenie szans na reintegrację rodzin, których dzieci w takich instytucjach przebywają. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci, które powróciły z pieczy instytucjonalnej do rodzin naturalnych.

Efekt pracy asystenta rodziny - powrót dzieci do rodziny biologicznej	liczba rodzin	liczba dzieci
2015	16	27
2016	7	13
2017	10	19

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Projekt „Rodzina w Centrum”

W okresie od lipca 2016 roku do czerwca 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy, we współpracy z 23 powiatami z województwa kujawsko-pomorskiego realizuje projekt pt. „Rodzina w Centrum”. Partnerem wiodącym projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu.

Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś

priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych.

Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko-pomorskim. Działania w projekcie przyczynią się do rozwoju i poprawy dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a tym samym zapewnią rodzinom możliwość lepszego funkcjonowania w przyszłości.

Projekt skierowany jest m.in. do osób przebywających w pieczy zastępczej, osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, osób opuszczających pieczę zastępczą a także osób w rodzinach przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych (w tym rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny).

W ramach projektu zaplanowano m.in. specjalistyczne poradnictwo rodzinne (psychologiczne, pedagogiczne, prawne i psychiatryczne), mediacje rodzinne, terapię rodzinną, warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie oraz grupy wsparcia.

Do 31 grudnia 2017 roku w projekcie wzięły udział 423 osoby (152 rodziny), w tym 138 osób z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze (62 rodziny).

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – 2017

Jedną z form pomocy dla rodzin z dziećmi jest zapewnienie dożywiania w szkołach. W roku 2017r. Rejonowe Ośrodki Pomocy Społecznej zapewniły bezpłatny posiłek dla ponad 2,5 tys. dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół.

Szczegółowe zestawienie za lata 2015-2017 prezentuje poniższa tabela.

	OGÓŁEM	w tym:		
		dzieci do 7 roku życia	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej
liczba osób objętych programem – w 2015 ogółem:	10 233	2 330	3 132	4 792
w tym liczba osób korzystających z:	1 678	314	1 284	101
posiłku				
zasiłku celowego	9 523	2 153	2 636	4 734
liczba osób objętych programem – w 2016 ogółem:	7 829	1 339	2 288	4 224
w tym liczba osób korzystających z:				
posiłku	2 008	419	1 483	128
zasiłku celowego	6 540	1 084	1 353	4 103
liczba osób objętych programem – w 2017 ogółem:	6 645	915	1 645	4 118
w tym liczba osób korzystających z:				
posiłku	1 428	288	1 101	57
zasiłku celowego	6 112	847	1 223	4 063

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom - Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznawane są na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Zakres usług obejmuje:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym: kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi,
- pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia,

- w wyjątkowych przypadkach rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- pomoc mieszkaniową, w tym w uzyskaniu mieszkania, załatwianiu spraw mieszkaniowych, kształtowaniu właściwych relacji z sąsiadami i gospodarzem domu,
- w wyjątkowych przypadkach, po dokonaniu weryfikacji zasobów lokalnych, zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych jeśli nie mają ich zapewnionych poprzez inne służby.

Aktualnie na terenie Bydgoszczy usługi specjalistyczne realizuje Dom Pomocy Społecznej „Słoneczko”. Szczegółowe zestawienie ilościowe w zakresie udzielanych usług prezentuje poniższa tabela.

	Liczba osób objętych pomocą - ogółem	Liczba świadczeń
2014	241	57 842
2015	278	65 418
2016	291	82 027

źródło: dane własne MOPS w Bydgoszczy

Placówki Wsparcia Dziennego

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jedną z form wspierania rodziny mającą na celu udzielenie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka są placówki wsparcia dziennego. Na dzień 31.12.2017r. na terenie Bydgoszczy funkcjonowało:

- 12 placówek wsparcia dziennego posiadających zezwolenie Prezydenta Miasta Bydgoszczy, w tym 3 placówki o charakterze specjalistycznym (115 miejsc); razem 330 miejsc
- 5 placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym prowadzone na zlecenie gminy przez Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA – razem 115 miejsc
- 2 placówki wsparcia dziennego o charakterze specjalistycznym w strukturze Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych - razem 30 miejsc.

Łącznie: 475 miejsc.

Hostel - Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

Placówka udziela pomocy osobom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej w wyniku zdarzenia losowego, sytuacji rodzinnej lub trudnych przeżyć osobistych. Pomoc świadczona jest bez względu na wiek, płeć, wykształcenie czy sytuację materialną i ma na celu odzyskanie przez osoby dotknięte kryzysem równowagi emocjonalnej, poczucia bezpieczeństwa, poczucia własnej wartości oraz kontroli nad własnym życiem, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Hostel realizuje funkcje:

- diagnostyczno-konsultacyjną poprzez rozpoznawanie sytuacji kryzysowej, jej charakteru, specyfiki oraz związanych z tym ewentualnych zagrożeń
- terapeutyczną poprzez krótkotrwałe oddziaływania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania osób w kryzysie
- hostelową poprzez zabezpieczenie osobom noclegu, suchego prowiantu, odzieży w nagłych sytuacjach kryzysowych przez krótki okres czasu.

Hostel dysponuje 30 miejscami noclegowymi.

Poniżej szczegółowe zestawienie ilościowe w zakresie działań podejmowanych przez Hostel-BZPOW w latach 2015 – 2017.

lp	działanie (nazwa, krótki opis)	adresaci	2015	2016	2017
1	Program edukacyjno-rozwojowy dla ofiar przemocy i osób współzależniowanych z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym	kobiety – ofiary przemocy, które przebywają w Hostelu	8 osób	15 osób	3 osoby
2	Program psychoedukacyjny z zakresu mechanizmów przemocy i współzależnienia oraz wzmacniający kompetencje społeczne dla osób współzależniowanych i ofiar przemocy	osoby przebywające w Hostelu	17 osób	31 osób	32 osoby
3	Hostel BZPOW - doraźna pomoc osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej oraz ofiarom przemocy domowej	osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej	90 osób, w tym: mężczyzn - 9, kobiet - 35, dzieci - 46,	102 osoby, w tym: mężczyzn - 12, kobiet - 37, dzieci - 53	92 osoby, w tym: 9 mężczyzn, 43 kobiety, 40 dzieci
4	Punkt Konsultacyjny - udzielanie porad	osoby z terenu Miasta Bydgoszcz	122	98	55

Źródło: dane własne Bydgoskiego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA

W ramach działań profilaktycznych realizowane są programy dla dzieci i młodzieży szkolnej (zajęcia socjoterapeutyczne, warsztaty zwiększające umiejętności interpersonalne i społeczne) a także programy dla rodziców – w tym w szczególności „Akademia Rodzica”, indywidualne poradnictwo oraz grupy wsparcia.

W 2017 roku przeprowadziła profilaktyczne zajęcia grupowe pt. „Psychoedukacja dla członków rodzin”, „Rozwój osobisty” i „Trening uważności”, w których uczestniczyło 1818 osób. W programie „Akademia rodzica” uczestniczyły 93 osoby.

Program „Przyjazny Patrol”

Od 2009 roku w ramach wspólnego projektu BORPA, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy „Przyjazny patrol” realizowane są na terenie całej Bydgoszczy zintegrowane działania służb - głównie policji i pomocy społecznej - ukierunkowane na ochronę dzieci w środowiskach dysfunkcyjnych.

W 2017 roku wpłynęły **172 zgłoszenia** dot. wizytowania środowisk zagrożonych - **192 rodzin**, w których wychowuje się 326 dzieci. Łącznie odbyło się **88 dyżurów** „Przyjaznego patrolu”, w trakcie których przeprowadzono na terenie Bydgoszczy **308 wizyt patroli**. Realizacja tego projektu umożliwiła pracownikom socjalnym sprawowanie stałego i planowanego nadzoru nad rodziną. Możliwe było również prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej, której efektem było podjęcie zdecydowanych działań przez osoby dorosłe: wystąpienie do sądu o ustalenie alimentów na dzieci, wypisanie Niebieskiej Karty, odejście od sprawcy przemocy lub izolacja sprawcy przemocy, podjęcia leczenia odwykowego, podjęcie terapii odwykowej lub dla osób współzależniowanych, podjęcie właściwie rozumianej współpracy z pracownikiem socjalnym, szkołą.

IV. Cele programu

Priorytetem wszelkich działań podmiotów zaangażowanych w realizację „Programu Wspierania Rodzin dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2020” będzie niesienie profesjonalnej pomocy rodzinie w kierunku wzmocnienia lub odzyskania jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny:

- wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu

Cele szczegółowe:

- wzmocnienie zasobów rodzin poprzez zapewnienie szerokiej oferty pomocy socjalnej i specjalistycznej
- podwyższenie standardu świadczenia usług dla klienta.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzin oferowana pomoc nakierowana będzie w pierwszej kolejności na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacjach, gdy rodzina napotka na problemy, których nie będzie w stanie samodzielnie przezwyciężyć. Oferowana pomoc będzie miała charakter zróżnicowany – profilaktyczny, reintegracyjny i interwencyjny - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb i możliwości rodziny.

V. Planowane zadania i wskaźniki realizacji

W ramach Programu, w latach 2018-2020, planuje się realizację poniższych zadań:

zadania	nazwa wskaźnika realizacji
Cel nr 1 – wzmocnienie zasobów rodziny	
prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz z rodzinami w kryzysie	liczba rodzin objętych pracą socjalną
zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodzinny	liczba rodzin objętych asystą
	liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej
prowadzenie specjalistycznego poradnictwa indywidualnego, w tym psychologicznego, prawnego, rodzinnego świadczonego osobom/ rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom z rodzin z problemem alkoholowym	liczba osób/ rodzin objętych poradnictwem
	liczba porad psychologicznych
	liczba porad prawnych
	liczba podmiotów świadczących poradnictwo
organizacja specjalistycznego poradnictwa grupowego (warsztatów, szkół dla rodziców) mającego na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców	liczba osób/ rodzin objętych poradnictwem grupowych
organizowanie terapii dla rodzin nastawionej na rozwiązanie konfliktu i wspieranie sił funkcjonujących w rodzinie	liczba rodzin korzystających z terapii rodzinnej
organizowanie mediacji rodzinnych w zakresie spraw związanych z funkcjonowaniem rodziny	liczba rodzin korzystających z mediacji
prowadzenie placówek wsparcia dziennego	liczba działających placówek
	liczba miejsc w placówkach
realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych	liczba osób objętych usługami
	liczba udzielonych świadczeń
zapewnienie rodzinom wsparcia finansowo-rzeczowego dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej	liczba rodzin/ liczba decyzji
zapewnienie dożywiania dzieciom, zapewnienie posiłków i zasiłków celowych dla osób dorosłych	liczba osób objętych programem dożywiania, w tym liczba dzieci
Cel nr 2 – podwyższenie standardu usług dla klienta	
doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej, w tym szkolenia asystentów rodziny podnoszące kwalifikacje zawodowe	liczba uczestników
wdrożenie procedur i narzędzi poprawiających standard pracy z klientem	liczba procedur/ narzędzi
nawiązywanie i zacieśnianie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami świadczącymi różne formy wsparcia rodziny	liczba porozumień o współpracy
zapewnienie wsparcia specjalistów w zakresie wspierania rodziny, np. psychiatry, terapeutę	liczba specjalistów pracujących z rodziną
podwyższanie standardów lokalowych oraz metodycznych	liczba nowo wyposażonych pomieszczeń

VI. Adresaci programu

Program jest kierowany do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Bydgoszcz, a w szczególności rodzin doświadczających trudności opiekuńczo – wychowawczych i/lub zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej a także rodzin pragnących odzyskać władzę rodzicielską.

VII. Oczekiwane rezultaty

- poprawa funkcjonowania rodzin, w szczególności rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym:
 - zwiększenie umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów wewnątrzrodzinnych
 - poprawa komunikacji i relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi
 - zwiększenie umiejętności rodziny w myśleniu perspektywicznym
 - wzrost świadomości własnych zasobów, możliwości, braków i ograniczeń; wzrost poczucia własnej wartości
- zmiana postaw społecznych, w tym:
 - wzrost poziomu świadomości i zwiększenie wiedzy na temat problemów dotyczących rodziny
 - zwiększenie aktywności w pokonywaniu trudności życiowych oraz uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej
 - zwiększanie zaufania do skuteczności różnych form pomocy instytucjonalnej, pozamaterialnej
- podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki zaangażowane w realizację programu
- zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej
- zwiększenie szans na reintegrację rodzin
- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.

VIII. Realizatorzy

Program realizowany będzie przez:

- jednostki organizacyjne pomocy społecznej, w tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy, Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych
- Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki BORPA
- Urząd Miasta Bydgoszczy - Biuro ds. Zdrowia i Polityki Społecznej
- inne instytucje i organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy dziecku i rodzinie przy aktywnej współpracy z Sądem Rejonowym w Bydgoszczy, Policją i Strażą Miejską.

IX. Źródła finansowania programu

W realizacji „Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018–2020” wykorzystane zostaną środki pochodzące z następujących źródeł: budżet gminy, budżet państwa, środki unijne.

Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań (szczególnie konieczność zatrudnienia asystentów rodziny i prowadzenie szkoleń, superwizji) uwzględniono w projekcie budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy na rok 2018.

X. Monitoring

Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będzie poprzez przedkładanie Radzie Miasta Bydgoszczy w terminie do 31 marca każdego roku sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy.

UZASADNIENIE

1. Przedmiot regulacji:

Przedmiotem regulacji jest przyjęcie przez Radę Miasta Bydgoszczy Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2020.

2. Omówienie podstawy prawnej:

Stosownie do art. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.) do wyłącznej właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

Według art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017r. poz. 697 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

3. Konsultacje wymagane przepisami prawa:

Nie dotyczy. Uchwała nie wymaga konsultacji.

4. Uzasadnienie merytoryczne:

Przyjęcie niniejszej uchwały wynika z uregulowań zawartych w art. 176 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2020 zawiera załącznik do niniejszej uchwały.

5. Ocena skutków regulacji:

Przyjęcie niniejszej uchwały powoduje skutki finansowe. W realizacji „Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Bydgoszczy na lata 2018–2020” wykorzystane zostaną środki pochodzące z następujących źródeł: budżet gminy, budżet państwa, środki unijne.

Wysokość środków niezbędnych na realizację zadań (szczególnie konieczność zatrudnienia asystentów rodziny i prowadzenie szkoleń, superwizji) uwzględniono w projekcie budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy na rok 2018.